

Ockla Kap. 32
Arb. 1830

SKYDD FÖR MÄSTARE

och

**VARNING FÖR UPPSTUDSIGE
GESÄLLER,**

eller

**Stockholms Södra Förstads KämnarsRätts
Protocoll och Utslag, angående Hall-
och ManufacturSnickaren Sandström,
Gesällerne Sundman, Hultstrand
och Wallén.**

**STOCKHOLM,
Kongl. OrdensBoktryckeriet, 1830.**

B 368

64

STOCKHOLM

1754

1754

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain names and dates.

STOCKHOLM

1754

Utdrag af Protocollet, hållet hos Stockholms Södra Förstads KämnarsRätt följande dagar, år 1830.

Den 16 October,

S. D. **F**rån Kongl. ÖfverStåthållareEmbete för PoliceÄrender hade den 13 uti denna månad blifvit hitsändt ett ProtocollsUtdrag, hvaraf inhämtades, att högbemäldte Embete genom beslut, fattadt den 6 uti innevarande månad, öfverlemnadt till Rätten att fortsätta ransakning, angående SnickareGesällerne Johan Sundman, Johan Petter Hultstrand och Anders Larsson Wallén, häktade och under tilltal ställde, för det de skola, Måndagen d. 4 uti ofvannämnde månad, hafva med slag ofredat deras Mästare, Hall- och ManufacturSnickaren Pehr Sandström, inom dennes boning, uti Huset N:o 1, Qvart. Höga Loftet, vid Besvärsgatan, uti Mariæ Magdalena Församling, här å Malmen; Och infant sig nu, då detta mål skulle företagas, bemälde Sandström, som, sedan Gesällerne Sundman, Hultstrand och Wallén blifvit från häktet inställde och det hitsände ProtocollsUtdraget uppläst, angaf: att då Sandström Måndagen den 4 uti denne månad, omkring kl. half till 2 e. m., kommit hem till sin

boning och inträdt i verkstaden, har han derstädes blifvit varse 2:ne okände karlar, hvilka, på Sandströms fråga efter anledningen till deras närvaro, lemnat till svar, att de önskade få tala vid Gesällen Sundman, som då ej varit hemma, hvarom Sandström underrättat bemälde okände karlar, med tillsägelse, att Sandström önskade vara befriad från folksamling å verkstaden, och att de derföre borde aflägsna sig; att, när de okände karlarne det oaktadt ej velat efterkomma Sandströms flere gånger upprepade antydan att begifva sig bort, har Sandström fattat den ena vid armen, i afsigt att förmå dem utgå från verkstaden, samt dervid äfven med foten sparkat åt samma person, hvilket haft till påföljd att begge begifvit sig bort från verkstaden; att derefter har Sandström ingått i sitt enskildta rum, men efter en half timmas förlopp återvändt till verkstaden och der funnit Gesällen Sundman, som, efter att förut hafva pockande utaf Sandströms hustru fordrat mat, genast vid Sandströms ankomst kommit emot Sandström, hållande i handen ett trädstycke, ungefär 4 alnar långt och 3 à 4 tum bredt, visat detta för Sandström och yttrat: med denna har Herrn slagit personer, som velat tala vid mig; att, förvånad öfver Sundmans uppstudsiga uppförande, har Sandström låtit undfalla sig de orden: du borde blygas ditt få, samt antydt Sundman att lemna trädstycket ifrån sig; men denna tillsägelse hade Sundman vägrat åtlyda, under yttrande, att trädstycket tillhörde verkstaden och ej Sandström; och då Sundman ej velat åtlyda

Sandströms förnyade befallning att ställa trädstycket ifrån sig, har Sandström tilldelat Sundman en örfil, hvarvid denne gifvit Sandström ett slag vid örat, samt med begge händerne fattat i kragen å Sandströms påhafde rock, och att i detsamma hade Gesällerne Hultstrand och Wallén, hvilka uppehållit sig längre fram i verkstaden, nalkats den plats, der Sandström och Sundman stodo, samt fattat om Sandströms armar, i ändamål att förhindra honom att åtkomma Sundman, hvarvid Hultstrand utlåtut sig: att det ej vore fara att hålla husbonden, blott att de ej tilldelade honom slag; att, under det Sandström sålunda varit af bemälte sine Gesällers angripen, har det lyckats Sundman att få sine händer lediga, hvarefter han med begge händerne krefsat Sandström i ansigtet, samt derunder tillfogat Sandström blodsår vid munnen, oakadt Sandström gjort försök att med begge händerna freda sig för Sundman; att vid det handgemäng, som sålunda uppstått, har Sandström, Sundman, Hultstrand och Wallén fallit omkull öfver en närstående säng, då Sundman, Hultstrand och Wallén, under det Sandström blifvit liggande under Sundman, tilldelat Sandström flere stötar och skuffningar, till dess BoktryckeriKonstförvandten Peter Olof Hultberg, som varit i verkstaden tillstädes, fattat uti den af Gesällerne, som legat ofvanpå, utan att Sandström kunnat urskilja, hvilken af dem som Hultberg uppdragit, hvarefter det lyckats för Sandström att uppresa sig och förfoga sig in uti sina rum; derefter Gesällerne ej vidare förolämpat

Sandström; dock hade de under omnämnde uppträde gifvit Sandström mångfaldiga oqvädinsord, af hvilka han nu endast erinrade sig tillmälet tjocka rackare.

Sedan Snickaren Sandström, på Rättens fråga derom, svarat, att han destomindre är villig gifva Sundman, Hultstrand och Wallén tillgift, för det de vid åtalade tillfället oskickligt förhållit sig, som de redan trenne särskilda gånger tillförene skola hafva ofredat Sandström, utan att han velat därför tilltala dem, så föranledde ordningen att höra de anklagade hvar för sig, dervid de förklarade:

1:o Sundman: att han, som är född den 21 Juli 1807 i Luleå Stad, och arbetat i $3\frac{1}{2}$ år hos Snickaren Sandström, samt hos honom äfven blifvit, 6 veckor före Jultiden sistl. år, till Gesäll utskrifven, hade, kl. 9 f. m. Måndagen den 4 i denna månad begifvit sig bort från sin Mästares boning, utan att dertill äga dennes tillstånd, men åter hemkommit kl. omkring half 2 e. m., hvarvid Sundman, som varit något öfverlastad af starka drycker, fått af Sandströms hustru 12 sk., för att därför förskaffa sig mat, utan att Sundman pockat sig till en sådan förmån; att, när Sundman derefter förfogat sig in i verkstaden, har han derstädes af Hultstrand och Wallén erhållit den underrättelse, att Sandström kort förut från stället bortkört en i samma hus boende SkräddareGesäll, vid namn Ljunggren, och en hos Fabrikören Fastson arbetande SidenväfvareGesäll, hvilka infunnit sig å verkstaden och efterfrågat Sundman;

att, just i detsamma denna underrättelse blifvit Sundman meddelad, har Sandström infunnit sig å verkstaden och nalkats Sundman, som varit stående vid sin arbetsbänk, hållande i handen ett trädstycke; hvaraf han varit sinnad förfärdiga ställning till en handsåg, men hvilket Sandström befallt Sundman lägga ifrån sig; att, då Sundman icke efterkommit Sandströms förnyade tillsägelse, att lägga trädstycket ifrån sig, har Sandström fattat med ena handen uti detsamma, hvilket föranlätit Sundman att fasthålla trädstycket, af fruktan att Sandström dermed skulle tillfoga Sundman slag, i den händelse han släppte trädstycket ifrån sig; att icke Sundman tilldelat Sandström någon örfil, utan deremot den sistnämnde slagit Sundman flere gånger med handen för ansigtet, så att blod visat sig från Sundmans mun och näsa; att under detta uppträde hade Hultstrand närmat sig till Sandström och Sundman, sagt åt den förstnämnde, att det icke vore rätt att tillfoga Sundman slag och derefter fattat med sine armar omkring Sandström, hvilken, vid den brottning, som derefter uppstått och hvarunder Sandström hållit Sundman vid håret, han, jemte Sundman och Hultstrand, fallit omkull, hvartill Sundman förmodar, att Hultstrand, som omfattat Sandström, till någon del bidragit; men hvarken skall Sundman, under det Sandström legat omkull, skadat honom i ansigtet eller oqvädat Sandström, utan allenast sökt att med sina armar skjuta honom ifrån sig, 2:o Hultstrand, som uppgaf sig vara född den 8 Augusti år 1804 uti Staden Wimmerby,

hade, Måndagsförmiddagen den 4 i denne månad, varit på besök hos en Instrumentmakare, vid namn Lövenadler, boende i samma hus som Snickaren Sandström, och begifvit sig åter till Sandströms verkstad, kl. emot 2 e. m., då, efter hvad Hultstrand vill erinra sig, Snickaren Sandström äfven derstädes på samma gång inträdt, och att dervid har Hultstrand blifvit varse, att Gesällen Sundman, hvilken hållit ett trädstycke i handen, gått fram emot Sandström, under det Sundman i en förebrående ton yttrat till Sandström, att han skulle hafva med samma trädstycke slagit några personer, som sökt träffa Sundman på verkstaden; att när Sandström dervid tillsagt Sundman lemna trädstycket ifrån sig, hade denne vägrat lyda berörde tillsägelse, under förmälan, att Sundman skulle använda detsamma för verkstadens räkning, utan att Sundman uppgifvit till hvad ändamål; att då Sundman, oaktadt Sandströms förnyade tillsägelse att gifva trädstycket ifrån sig, icke åttlydt denna befallning, hade Sandström tilldelat Sundman ett slag för munnen, hvilket förmått Sundman att släppa trädstycket; att dervid har en brottning uppstått mellan Sandström och Sundman, den förre med ena handen fattat Sundman vid håret, samt med andra i kragen på Sundmans rock, hvaremot Sundman med begge händer gripit i Sandströms rockkrage; att som Hultstrand dervid förmärkt, att blod visat sig i Sundmans ansigte, har Hultstrand, i afsigt att förekomma vidare strid mellan Sandström och Sundman, nalkats dem, och under yttrande, att

Hultstrand fann Sandström orätt behandla Sundman, lagt begge sina händer på Sandströms axlar och utlätit sig, "*jag håller väl i mästaren, men slå honom dock ej*"; att, på Hultstrands påkallan, har Gesällen Wallén och tillkommit och äfven fattat uti Sandström, hvarvid händt, att under den brottning, som dervid uppstått, någon, antingen Sundman eller Wallén, hvilka stått framföre Sandström, kommit att stöta till honom, så att han knuffat till Hultstrand, hvarvid de alla fallit öfver en i rummet stående säng, Hultstrand under Sandström; tilläggande Hultstrand, som nekade att han tilldelat Sandström slag, eller honom oqvädat, att väl har BoktryckeriKonstförvandten Hultberg åsett händelsen, men att Hultstrand icke förmärkt att han i uppträdet tagit del.

3:o Wallén, som sade sig vara född den 14 Mars 1802, på en lägenhet under Ekolsunds Sätessgård i Gellestads Socken af Upsala Län, att klockan nära half 3 Måndagen den 4:de uti denne månad, hade tvenne främmande Gesäller infunnit sig å Snickaren Sandströms verkstad och efterfrågat Sundman, som blifvit af Sandström bortvisade, och att då Sundman efter en kort stunds förlopp kommit till verkstaden, har Wallén sett att han inlätit sig i samtal med Sandström; men ej hört hvarom fråga varit, vidare än att Sandström befallt Sundman lägga något ifrån sig, utan att Wallén, som befunnit sig längre bort i rummet och vändt sig ifrån Sandström och Sundman, förmärkt om den sistnämnde hållit något i handen, utan först, då

Wallén af bullret hört att slagsmål var å färde, har han vändt sig till Sandström och Sundman, samt förmärkt att den förstnämnde slagit Sundman med handen för ansigtet, så att blod visat sig; att i detsamma hade Hultstrand sprungit fram från sin plats i rummet och fattat Sandström om axlarne, samt dervid yttrat: "*jag får väl hålla uti mästaren, men ej slå honom*"; att dervid hade alla tre, Sandström, Hultstrand och Sundman fallit omkull, först Hultstrand, ofvanpå honom Sandström, och på denne Sundman; men Wallén, som icke ens varit nära intill de brottande, har endast gått fram emot dem, i afsigt att åtskilja dem och för sådant ändamål, i häpenhet fattat i någon utaf dem, utan att Wallén kan upplysa hvilken han träffat; dock nekade Wallén att han oqvädat eller slagit Sandström, samt förklarade Hultstrands uppgift, att Wallén, då Sandström omkullfallit, varit stående framföre honom, ej skall vara med rätta förhållandet öfverensstämmande.

Snickaren Sandström anhöll, att de personer, hvilka om ifrågavarande händelse kunde meddela upplysningar och nu voro uti Rättens Förmak tillstädes, nemligen Optiske Instrumentmakaren Gustaf Petersson, Hall- och Manufactur-Snickaren Johan Gustaf Bolin, BoktryckeriKonstförvandten Petter Olof Hultberg och aflidne Inspektoren Hans Öhrlunds ogifta dotter Anna Öhrlund, måtte blifva såsom vittnen afhörde; hvadan desse personer singo förekomma, samt, enär jäf emot dem ej anfördes eller kunde utletas,
 aflägga

aflägga vittnes-ed, hvarå de, efter undfångne varningar för missbruk deraf, hvar för sig hörde, berättade, nemligen:

1:o Petersson: att klock. omkring 6 e. m., Måndagen den 4 i denne månad, har vittnet anträffat Snickaren Sandström å ett Näringsställe i Staden, och hört Sandström beklaga sig deröfver, att han fruktade begifva sig till sitt hem, emedan han förut på dagen blifvit öfverfallen af sine Gesäller, af hvilka tvänne skulle hafva hållit honom och den ena slagit Sandström och derunder tillfogat honom blodsår å läppen; att, i anledning af denna klagan, hade vittnet och äfven å stället närvarande Snickaren Bolin samt BoktryckeriKonstförvandten Hultberg, åtföljt Sandström hem och ingått i ett Sandströms boningsrum, som är beläget invid hans verkstad, från hvilket sistnämnde rum oljud försports och en röst yttrat: "*när han kommer hem skall han knäppas*"; att, på Sandströms begäran, hade vittnet begifvit sig till den dörr, som stänger Sandströms boningsrum från verkstaden, samt genom ett å dörren befintligt hål blifvit varse att tvenne af Sandströms nu för Rätten stående gesäller sträckt hvarandra händerna, hvarvid den tredje slagit af de hopfattade händerna, och att i detsamma hade de utropat: *friheten är vår och vi skola försvara friheten mot mästaren*; att derefter hafva samma gesäller fattat uti åtskilliga i verkstaden befintliga verktyg, kastat desamma på golvet samt trampat på dem, allt under åberopande af deras frihet, hvarjemte nå-

gon af desse gesäller, dem vittnet ganska noga igenkänner uti de tre för Rätten stående anklagade, låtit undfalla sig det uttrycket: *"när han kommer hem, så gäller det lif för lif"*; att sluteligen har en af gesällerne fattat uti en hyfvelbänk och med häftighet vändt upp och ned på densamma, så att åtskillige derå lagga verktyg med buller fallit på golvet, och under allt detta hafva bemålde gesäller frågat Sandströms hustru, som kommit ut till verkstaden, efter mannen, utan att likväl ofreda eller förnära henne, hvarefter Sandström, enär oljudet tillagit, samt någon af gesällerne äfven utlåtit sig vara sinnad slå Sandström med en sten, som legat i rummet och den Sandströms hustru borthämtat, på vittnets tillstyrkan påkallat vakt och låtit inmana de anklagade uti häkte.

Uppläst, erkändt; afträdde.

2:o Bolin: att då vittnet, efter Snickaren Sandströms begäran, Måndagen den 4 uti denna månad på aftonen åtföljt honom, det nyss afhörde vittnet och BoktryckeriKonstförvanden Hultberg, till Sandströms hem samt inträdt uti hans boningsrum, har vittnet hört oljud från Sandströms der utanföre belagne verkstad, samt genom ett å dörren befintligt hål sett Sandströms nu inför Rätten stående gesäller vara sysselsatte med att kasta åtskilliga hyflar i golvet, under det de stöjat och åberopat deras frihet, hvarjemte de alla yttrat, att *"när han kommer hem, den tjocka rackaren, skall det gälla lif för lif, samt att han skulle knäppas"*,

hvilket allt, efter de flere uttryck, som de anklagade fällt, tydligen syftat på deras husbonde; att tydligen har vittnet förmärkt, hurusom Gesällen Hultstrand visat afsigt att kasta en hyffel emot en i verkstaden stående Chiffonier, men enär slagot träffat en hyffelbänk, upplyft samma bänk, och under buller kastat densamma mot golvet; och att slutligen hafva två af de anklagade fattat hvarandras händer och lofvat hvarandra trohet, hvarefter den tredje med handslag frånskiljt de sträckta händerna.

Uppläst, erkändt; afträdde.

3:o Hultberg: att Måndagen den 4 i denne månad, kl. mellan 2 och 3 e. m., då vittnet gått förbi Snickaren Sandströms boning, har denne utkommit på gatan och frågat, om vittnet ville åtfölja Sandström till någon PolisUppsyningsman, för att begära handräckning, emedan Sandström blifvit illa behandlad af sina arbetare; att, när det ej lyckats för Sandström att träffa någon Uppsyningsman, hafva Sandström och vittnet, efter nära en half timmas bortovaro, återvändt till Sandströms hem; att just som Sandström och vittnet, i anledning af förspordt oljud från verkstaden, begifvit sig dit, har vittnet sett, att gesällerna Sundman, Hultstrand och Wallén under svordomar åstadkommit buller, samt att Sundman och Hultstrand, hvilken sistnämnde slagit händerne mot en hyffelbänk, i synnerhet vållat oljud, derunder de anklagade yttrat flere oqvädinsord, men af hvilka vittnet endast minnes benämningen *tjocka rackare*; att efter det

Sandström förfogat sig in uti sitt boningsrum, har Sundman för vittnet visat en trädlist samt dervid omtalt, att Sandström begagnat densamma att förmå några personer, som besökt Sundman, att bortgå; att då Sandström efter en kort stunds förlopp åter utkommit i verkstaden, har Sundman gått emot honom samt för Sandström upprepat samma ord; att när Sundman icke velat åtlyda Sandströms tillsägelse att lemna trädlisten ifrån sig, har Sandström fattat Sundman med ena handen i håret och med den andra gifvit honom ett slag på örat, hvarvid Sundman fattat i krägen på Sandströms rock och ytrat; att denne ej hade rätt att slå Sundman; att dervid har Hultstrand tillkommit, samt med sina armar fattat Sandström omkring lifvet och ytrat, att Hultstrand ägde rätt att hålla mästaren; att äfven har Wallén kommit fram till den plats, der Sandström, Sundman och Hultstrand stodo, men om Wallén fattat i Sandström, har vittnet ej sett; att under den brottning, som förefallit mellan Sandström, Sundman och Hultstrand, har Sundman flere gånger stött Sandström med handen för ansigtet, så att blod för munnen visat sig; att derefter hade alla tre fallit omkull i en säng, Hultstrand kommit under Sandström och Sundman ofvanpå denne; att, sedan vittnet fattat uti Sundman och befriat Sandström från honom, hade vittnet förmärkt att Sandström och Sundman varit blodiga; att, efter det Sandström först och vittnet sedermera gått in i den förstnämndes boningsrum, hade Sundman och Hultstrand utfarit i svordomar och slagit med hän-

derna i en hyfvelbänk; att på Sandströms begäran hade vittnet följt honom ut, men snart återvändt, i sällskap med nyss afhörde vittnen Peterson och Bolin, hvarefter vittnet genom ett hål på dörren till verkstaden sett att Sundman och Hultstrand fattat hvarandra i händerna, under uttryck: att lif skulle gälla för lif, hvarjemte de anmodat Wallén att åtskilja deras händer, derefter Sundman, med alla tecken till bitterhet, kastat hyflar omkring i rummet, under det han och Hultstrand sins emellan talat om den tjocka rackarn och tjocka lymmeln och tillika upphäfvit hurrarop för deras frihet. Skolande vittnet ej känna hvad vidare förefallit, emedan vittnet bortgått innan de bullersamma gesällerna blifvit till häkte afförde.

Uppläst, vidkändt; afträdde.

4:o Örlund: att Måndagen den 4 uti denne månad har vittnet, uppå Snickaren Sandströms begäran, infunnit sig hos honom för att biträda med något polityr-arbete, samt blifvit varse att Sandström, kl. nära 2 e. m., från verkstaden utvisat tvenne okände karlar, som derstädes infunnit sig; att vid detta tillfälle har ingen annan än Wallén varit å verkstaden tillstädes, men att efter någon stunds förlopp har först Hultstrand och straxt derefter Sundman hemkommit, den sistnämnde, efter vittnets öfvertygelse, af starka drycker öfverlastad, men om Hultstrand eller Wallén underrättat Sundman derom, att Sandström bortvisat de 2:ne karlarne, har vittnet icke urskiljt; dock har vittnet sett, att någon

af dem under berättelsen derom, visat för Sundman ett stycke träd, hvarmed Sandström skulle slagit en af karlarne, hvarvid Sundman under svordom yttrat: att han skulle hämnas på Sandström, samt fattat uti trädstycket och vandrat fram och tillbaka i rummet, till dess Sandström, åtföljd af den såsom vittne förut afhörde BoktryckeriKonstförvandten Hultberg, utkommit i verkstaden, då Sundman gått fram emot Sandström och förebrått honom, att han bortvisat de personer, som sökt Sundman, och när Sandström dervid tillsagt Sundman att bortlägga det trädstycke han hållit i handen, men Sundman vägrat fullgöra denna befallning, utan i det stället svängt detsamma framför Sandström, har denne fattat Sundman i håret med ena handen och med den andra slagit honom vid örat; att i detsamma har Sundman fattat Sandström vid dess rockkrage, och flere gånger med handen stött Sandström under hakan och för mun, och då Hultstrand derunder tillkommit och bakifrån fattat Sandström om lifvet, har äfven Wallén sprungit fram och fattat uti Sandström, samt att under den rörelse, som de brottande dervid åstadkommit, hafva de alla, utom Wallén, fallit omkull på det sätt, att Hultstrand kommit under, Sandström ofvanpå honom, samt Sundman öfver denne; men om någon af dem derunder slagit Sandström, har vittnet ej sett; att sedan Hultberg åtskiljt de stridande och föreställt dem vådan af att slå deras mästare, har vittnet förfogat sig in uti ett näst intill verkstaden beläget rum, hvarifrån vittnet genom den till verksta-

den öppna dörren, hört de i verkstaden kvarblifna gesällerne yttra, att de skulle vara hvarannan trogne om Sandström skulle hemkomma, samt att de skulle möta honom med stenar i näsdukarne, till bestyrkande hvaraf de slagit hvarandra i händerna; äfvensom vittnet sett, att Hultstrand med handen slagit i en låda, så att densamma gått sönder; men icke har vittnet hört att Wallén yttrat något annat, än förtrytelse deröfver, att Sandström bortvisat de okände karlarne; tilläggande vittnet, att hon tror att bemälde okände karlar manat Sundman till uppstudsighet, emedan de under uppträdet stöjande gått på gatan, utanföre verkstaden.

Uppläst, vidkändt; afträdde.

De anklagade tillspordes, huruvida de erkänna de afgifna vittnesberättelserna, hvarefter Sundman förklarade, det han ingalunda låtit sig undfalla några hotelser emot Sandström vid tillfället, ej heller kastat några verktyg på golfvet, utan hade Hultstrand, som skolat låga lådan till sin arbetsbänk, af sådan anledning vänt om densamma, hvarvid händt, att åtskillige deri lagde verktyg fallit i golfvet och vållat buller; samt att, hvad åter beträffade uppgiften derom, att Sundman och Hultstrand med handslag skulle hafva lofvat vara hvarandra trogna, så hade denna öfverenskommelse endast haft för ändamål, att Hultstrand borde bistå Sundman, om Sandström vid sin hemkomst visade sig böjd att misshandla Sundman, uti hvilken förklaring Hultstrand äfven instämde, med tillägg, att det

egentligen varit Sundman, hvilken varit rusig, som vållat oljud; men hvilka uttryck han dervid kan hafva fällt, har Hultstrand, som stått längre bort i rummet, ej hört; dock har Hultstrand ej yttrat hotelser emot Sandström, men väl förorsakat buller, då han framdragit en låda ur sin arbetsbänk, för att hämta en cardus tobak, och hvarvid händt, att lådan, som varit sönder, tillfälligtvis fallit i golvet, hvilket föranlätit Hultstrand att omvända bänken, för att laga densamma; försäkrande Wallén, det han hvarken kastat några verktyg på golvet, eller yttrat några ohöfviska ord eller hotelser, utan endast på Sundman och Hultstrand afslagit det handslag de gifvit hvarandra, utan att Wallén vetat, hvad aftal detsamma rörde, äfvensom Sundman, Hultstrand och Wallén enständigt förklarade, det de icke inburit någon sten i verkstaden, hvarvid den sistnämnde yttrade, det vittnet Petersson bäst borde kunna upplysa, hvem som inskaffat den i verkstaden funne sten.

Snickaren Sandström anhöll, att ej allenast en Skomakare, som vid uppträdet varit tillstädes, utan ock en Smedshustru, som skall hafva sett att Hultstrand inhämtat en sten i verkstaden, måtte en annan dag blifva hörde, af hvilken anledning Rätten, som fann skäligt till berörde anhållan bifall lemna, uppsköt vidare förhör i saken, till Torsdagen den 21 i denne månad, kl. half 10 f. m., då Sandström och de, som vittnen i dag afhörde personer, skola sig åter härstädes inställa, för att höra detta Protocoll
för

för sig justeras; åliggande det Sandström att för-
anstalta, det de af honom till vittnen åberopade
personer å nyssnämnde dag och tid vid Rätten
sig infinna; med besked hvarom vederbörande
alträdde och de anklagade till häktet återfördes.

Den 21 October.

S. D. Då Rätten åter företog den från d. 16
uti denne månad till i dag uppskjutne ransakning,
angående Gesällerne Johan Sundman, Johan Peter
Hultstrand och Anders Larsson Wallén, blefvo
desse ifrån fängelset inställda i närvaro af Snicka-
ren Sandström, Optiske Instrumentmakaren Gu-
staf Petersson, BoktryckeriKonstförvandten Pe-
ter Olof Hultberg och Pigan Öhrlund, hvilka
trenne sistnämnde underrättades, att den till
denne dag utställde justering af förra dagens
Protocoll, från hvars författande undertecknad,
Notarie, anmälte sig hafva blifvit af andra tjen-
stegöromål hindrad, skulle komma att för sig gå
den 23 uti denne månad, kl. 11 f. m., då Pe-
tersson, Hultstrand och Öhrlund, efter hvad som
nu förstädigades dem, böra sig åter härstädes
infinna; med hvilken underrättelse de afträdde.

Snickaren Sandström gaf tillkänna, att Stol-
makareLärlingen Carl Gustaf Engström, hvilken
Sandström önskade måtte blifva såsom vittne i
målet hörd, nu var i Rättens förmak tillstädes,
hvaremot Smedshustrun Malmberg, hvilken Sand-
ström äfven åberopat, vore, i anseende till snart
förestående barnsbörd, hindrad att till Rätten

uppkomma; och blef nu Engström förekallad, då, vid efterfrågan om jäf, Gesällen Hultstrand anmärkte, att Engström skulle vara i Sandströms tjenst antagen; men som Hultstrand icke motsade Engströms uppgift, att han icke låtit sig på viss tid städsla i Sandströms tjenst, utan endast emot betalning för stycke brukar biträda Sandström med arbete och sjelf består sig kost, fann Rätten den gjorde invändningen ej förtjena afseende, hvadan Engström fick framträda och med tu finger å den Heliga Skrift aflägga vittnes-ed, för missbruk hvaraf han varnades, hvarest han berättade: att Måndagen den 4 i denne månad, kl. nära 2 e. m., hade Gesällen Sundman, efter att hafva vistats borta hela förmiddagen, infunnit sig å Sandströms verkstad, hvarifrån han dock snart åter bortgått, då under tiden tvenne för vittnet okände karlar inkommit i verkstaden och frågat efter Sundman; att dervid har Sandström lemnat det svar, att det vore bättre att de okände personerne begåfvo sig till det arbete, som tillhörde dem, än att gå och göra besök, samt flere gånger antydt dem att lemna verkstaden, men då de ej velat efterkomma dessa tillsägelser, har Sandström fattat uti ett stycke träd, hvarmed han stött till den ena karlen, som dervid fallit omkull, hvarefter bägge karlarne aflägsnat sig; att en kort stund efter denna händelse, har Sundman återkommit till verkstaden och blifvit af Hultstrand och Wallén underrättad, att Sandström kort förut från verkstaden bortkört 2:ne karlar, som efterfrågat Sundman, hvarvid Hultstrand och

Wallén för Sundman utvisat det trädstycke, hvarmed Sandström stött till den ena karlen, och att då har Sundman upptagit samma trädstycke och burit det ut i förstugan, der han lemnat detsamma, under yttrande, att han ville förvara trädstycket till dess Mästaren anlände hem; att, när Sandström efter någon stunds förlopp inträdt i verkstaden, har Sundman inhämtat trädstycket och dermed framstigit till Sandström och, i det han visat trädstycket för honom, yttrat att Sundman skulle betala Sandström för det denne med trädstycket från verkstaden utkört personer, hvilka infunnit sig på besök hos Sundman, efter hvilket yttrande Sundman kastat trädstycket på golfvet framför Sandström, men hvad Sundman derefter yttrat till Sandström, har vittnet, som stått längre bort i rummet, ej hört, hvaremot vittnet förmärkt, att då Sandström fattat Sundman i håret, har denne med handen stött Sandström för bröstet; att dervid har Sandström ropat på hjälp af en för vittnet okänd karl, hvilken uppehållit sig i rummet innanför verkstaden, och Sundman fattat uti Sandströms påhafde kläder, samt Hultstrand sprungit fram, efter hvad vittnet trott sig finna, för att bistå Sandström, och att under den skuffning, som dervid uppstått emellan Sandström, Hultstrand och Sundman, har Hultstrand fått en sådan knuff, att han raglat baklänges öfver en säng, hvarvid Sandström fallit öfver Hultstrand och Sundman kommit att blifva liggande ofvanpå Sandström; att snart har Hultstrand, som kommit på sidan, åter upprest sig, sedan

han, efter hvad vittnet förmärkt, tilldelat Sandström minst 2:ne slag med handen i ansigtet, äfvensom Sundman, under det han legat öfver Sandström och qvarhållit honom i sängen, yttrat sig sålunda: "*jag skall lära dig Sviniget*", och dervid gifvit Sandström flere slag för munnen med handen; dock har vittnet hvarken sett, att Sandström eller Sundman varit blodige; att sedan det sluteligen lyckats för Sandström att uppresa sig, har han begifvit sig bort från verkstaden, hvarefter Sundman, synbart ilsken och ond, sönderslagit 2:ne hyflar, på det sätt, att han först fråntagit handtagen och sedermera brutit hyflarne tvärs af; och under det Sundman sålunda förhållit sig, har Hultstrand, äfven med synbar arghet, fattat uti sin arbetsbänk och under svordom slagit med handen i densamma så våldsamt, att botten fallit från bänken, derefter Hultstrand slagit lådan till bänken i bitar; men hvad derefter tilldragit sig, har vittnet, som gått sina färde, ej blifvit varse.

På föreställningar till vittnet om den olikhet, som igenfinnes uti vittnets berättelse samt de förut afhörde vittnens, svarade vittnet bestämdt, att det icke förnummit, att Hultstrand och Wallén fattat tag uti Sandström, hvaremot vittnet upplyste, att så väl Sundman som Hultstrand vid omvittnade tillfället varit af starka drycker öfverlastade; hvilket dock af den sistnämnde bestriddes.

Uppläst; vidkändt; afträdde.

Gesällen Sundman anmärkte nu, att Engströms vittnesberättelse så mycket mindre vore sann,

som han stått långt bort i verkstaden och således ej kunnat se, hvad som tilldragit sig, hvar emot Sundman nu medgaf, att BoktryckeriKonstförvandten Hultbergs förre rättegångsdagen afgifne vittnesmål vore till alla delar med sanningen öfverensstämmande, äfvensom Sundman nu erkände, att han förderfvat 2:ne Sandström tillhörige hyflar, emedan, såsom orden föllo, han blifvit rasande deröfver, att de varit obrukbara. Nekande Sundman, att han vid tillfället benämnt Sandström för Svinigel.

Äfven Hultstrand yttrade nu, att vittnet Hultbergs berättelse är alldeles enlig med sanningen, men, lika med Sundman, påstod Hultstrand, att Engströms vittnesberättelse ej är sann, emedan Hultstrand ej skulle hafva sönderslagit lådan till sin bänk, utan, sedan botten till lådan, som en längre tid varit lossnad, fallit från lådan, bortkastat bitarne, i afsigt att göra en ny låda.

Rätten förstängade Sandström och vittnet Engström, att nästa Lördag den 23 uti denna månad, kl. 11 förmiddagen, återkomma och der till Snickaren Bolin skall kallas, hvarjemte det skall åligga Sandström, att då antingen medhafva den af honom såsom vittne åberopade Smedshustrun Malmgren, eller styrka, det hon är af sjukdom från inställelse hindrad; efter hvilket besluts afhörande Sandström afträdde och de tilltalade till häktet återförpassades.

Den 23 October.

S. D. I enlighet med Rättens den 21 uti denne månad fattade beslut, företog nu Rätten

Åter fortsättning af den berörde dag sednast förehafde ransakning, angående SnickareGesällerna Johan Sundman, Johan Peter Hultstrand och Anders Larsson Wallén, hvarvid desse från häktet inställdes i Snickaren Peter Sandströms, Optiske Instrumentmakaren Gustaf Petersons, BoktryckeriKonstförvandten Peter Olof Hultbergs, Pigan Anna Öhrlunds och StolmakareLärlingen Carl Gustaf Engströms närvaro, men Hall- och ManufacturSnickaren Johan Gustaf Bolin lät sig icke afhöra, ehuru han, enligt hvad Rättens betjenter intygade, blifvit till denne dag kallad; Och blef nu de vid förhören den 16 och 21 uti innevarande månad hållne Protocoller för ofvanuppräknade närvarande personer till justering uppläste och af dem erkände, endast med den rättelse af Petersons, att han icke skall hafva vittnat, att någon af de anklagade yttrat sig sinnad tillfoga Sandström slag med en sten, utan endast att Petersons förmärkt, att en större sten legat i verkstaden och blifvit af Sandströms hustru bortburen, hvarjemte Sundman nu erinrade, att han, i anledning af denna Petersons berättelse, på fråga om hvilken som inskaffat stenen i verkstaden, svarat att Sundman ej vet det, utan förmodar, att Petersons, som sett stenen, troligen bäst vore i tillfälle att upplysa, hvilken som inburit densamma i verkstaden; tilläggande Sundman, att icke allenast en, utan flere stenar varit liggande och ännu skola finnas å verkstaden kvarlemnade efter der förehafd reparation, hvilket ock af anklagade Hultstrand anmärktes.

I anseende till de skiljagtigheter, som förefinnas i de afhörde vittnenas berättelser, fann Rätten nödigt, att höra dem mot hvarandra, dervid, sedan Pigan Öhrlund, på fråga, upplyst, att hon vid början af uppträdet ej förnummit, att Sandström varit blodig, men att hon sedermera sett, att hans läpp varit svullen, vittnet Engström bestämdt förklarade, att han förblifver dervid, att Gesällen Hultstrand, vid det han uppstått från sängen, deruti han jemte Sundman och Sandström nedfallit, har med knuten hand tilldelat den sistnämnde slag i ansigtet, hvilket varit så mycket lättare för Engström att åskåda, som han varit stående allenast 2, högst 3 alnar från det ställe, der de brottande legat; men deremot förklarade vittnet Hultberg, hvilken Engström medgaf vara samma person, som, enligt Engströms berättelse, på Sandströms rop om hjälp, i verkstaden utkommit, att han, Hultberg, som haft sin plats tätt invid sängen, hvaröfver de brottande omkullfallit och således närmare dem än vittnet Engström, alldeles icke sett, att Hultstrand slagit Sandström, i hvilket förklarande Pigan Öhrlund, som sade sig hafva vid tillfället befunnit sig bredvid vittnet Engström, instämde; men det oaktadt förblef Engström vid hvad han berättat. BoktryckeriKonstförvandten Hultberg åter upplyste jemväl på fråga, det han väl, under det uppträdet förefallit emellan de anklagade och Sandström, hört att flere ord växlats emellan bemälda personer, utan att Hultberg, i anseende till bullret, kunnat urskilja de ord, som sades, så att Hultberg

ej kan intyga, att Sundman, såsom Engström vittnat, benämnt Sandström för Svinigel, hvar-
 efter Pigan Öhrlund förmälte, det hon icke hört
 att Sundman, under det han jemte Mästaren le-
 gat omkull, kallat denne Svinigel, men derefter,
 eller sedan Sandström aflägsnat sig från verk-
 staden, har Sundman ofta upprepat: "*Jag skall
 lära den Svinigeln*" och "*Svinigel är han*",
 hvilket Sundman dock nu nekade att han sagt.
 Förklarande slutligen vittnet Hultberg och Pigan
 Öhrlund, på frågor, att de ej sett att Sundman,
 under det han legat omkull ofvanpå Mästaren
 eller vid det han stod upp, skall hafva slagit
 denne; dock yttrade Pigan Öhrlund, att både
 Sandström och Sundman haft sine händer i rö-
 relse, emedan den förre arbetat för komma upp,
 men om Sundman träffat Sandström med sina
 händer, har vittnet ej sett.

Gesällen Sundman begärde, att vittnena,
 Hultberg, Engström och Öhrlund måtte tillfrå-
 gas, om de icke erfarit, att Sandström hållit
 Sundman vid håret och sålunda hindrat honom
 att uppresa sig från golvet, hvilken fråga be-
 mälde vittnen dock gemensamt med nej besva-
 rade; hvarjemte på ytterligare af Rätten fram-
 ställd fråga, huruvida Gesällen Hultstrand vid
 öfverklagade tillfället varit af starka drycker öf-
 verlastad, till hvilket denne nekade, vittnet
 Hultberg yttrade, det han ej ansett Hultstrand
 i början af uppträdet hafva varit drucken, utan
 fastmera arg och upphetsad, men mot aftonen
 har vittnet trott sig finna, att Hultstrand röjt
 tecken

tecken till rusighet, hvaruti Pigan Öhrlund instämde, med tillägg, att Hultstrand på förmiddagen ingalunda varit drucken, men på aftonen har Hultstrand, sedan de anklagade låtit Sandströms Stjufson hemta ett qvarter Brännvin åt sig, visat sig vara mindre redig; förklarande vittnet Engström, att han, som sade sig väl känna Hultstrands lynne, sett att de anklagade 2:ne särskilde gånger på eftermiddagen skickat efter Brännvin, då Hultstrand, efter det han deraf supit, visat sig ej vara fullt redig; erkännande de anklagade nu, att det varit Hultstrand, som inköpt ett qvarter Brännvin, deraf han undfågnat de andre, men att han ej mera än en gång skickat efter denna vara.

Sedan Snickaren Sandström härefter förklarar, att han ej vidare vill påstå, att Smedshustrun Malmgren, hvilken skall vara hindrad att hitkomma, måtte blifva såsom vittne hörd, utan att Sandström för sin del öfverlemnar saken i dess närvarande skick till Domstolens afgörande och de tilltalade jemväl yttrat sig ej hafva något till deras försvar att anföra; så uppstod nu Stads vice Fiscalen Johan Gotthard Fredholm, som under ransakningen tillstädes varit, och yttrade: att Stads vice Fiscalen af den hållne undersökningen väl inhemtat, att Snickaren Sandström vid ifrågakämlle tillfället tilldelat Gesällen Sundman en örfil, men att då Fredholm ansåg denna åtgärd endast innefatta en Sandström, såsom husbonde tillhörande rätt, att med lämplig husaga söka förmå Sundman att afhålla sig

från att oskickligt uppföra sig emot Sandström, så fann Fredholm sig ej äga fog, att i detta afseende emot Sandström yrka ansvar; men hvad deremot anginge de tilltalade Gesällerne Sundman, Hultstrand och Wallén, så äro de, enligt hvad den hållne undersökningen upplyser, efter Stads vice Fiscalens tanke, öfvertygade, den förstnämnde eller Sundman, att hafva med full öfverläggning samt beslut att tillfoga Mästaren Sandström skada, tilldelat honom slag, skuffat honom och fällt ohöfviska utlåtelse emot honom, samt de 2:ne sistnämnde eller Hultstrand och Wallén, att hafva, väl ej direct med öfverläggning, deltagit uti Sundmans berörde brottsligheter, men dock lagt hand å husbonden och befordrat Sundmans afsigt att honom skada, hvarjemte emot Sundman och Hultstrand förekommit, att de vid tillfället funnits vara af starka drycker öfverlastade; och fann Stads vice Fiscalen sig därför ej kunna undgå, att å tjenstens vägnar yrka, det Sundman jemlikt 15 Cap. 2 §. Missgern. Balken, måtte för sitt emot Husbonden ådagalagde uppstudsige uppförande afstraffas med 32 par spö, 3 slag af paret, och särskildt för fylleribrottet böta 3 R:dr 16 sk. Bancomynt, samt Hultstrand och Wallén efter sednare Mom. i nyss åberopade lagrum, hvardera straffas med 18 par spö, 3 slag af paret och Hultstrand dessutom för fylleri böta 3 R:dr 16 sk. förutnämnde mynt; hvarförutan de alla tre böra göra Snickaren Sandström offentlig afbön.

Gesällerne Sundman, Hultstrand och Wallén trodde sig icke hafva gjort sig skyldige till den

bestraffning KronoÅklagaren å dem yrkat, utan anhöllo att saken måtte komma under högre Rätts pröfning.

Vederbörande tillsades afträda till Förmaket, under det Rätten öfverlade till följande

Utslag:

Alldenstund trenne på ed afhörde vittnen intygat, nemligen Boktryckeri-Konstförvandten *Peter Olof Hultberg*: att Måndagen den 4 uti denne månad kl. nära 3 e. m., då vittnet varit tillstädes uti Hall- och ManufacturSnickaren Peter Sandströms i Huset N:o 1, Qv. Höga Loftet, vid Besvärsgatan, inom Mariæ Magdalena Församling här å Malmen belägne verkstad, har vittnet sett, att Sandströms Gesäll, anklagade Johan Sundman, gått emot bemälde sin Mästare och förebrått Mästaren att han kort stund förut från verkstaden bortdrifvit 2:ne personer, som derstädes infunnit sig att besöka Sundman, samt att, sedan Sandström, enär Sundman ej velat efterkomma Sandströms tillsägelse, att lemna från sig ett trädstycke, som Sundman hållit i handen, tilldelat denne en örfil, har Sundman fattat Sandström vid kragen af hans påhafde kläder, deryd Gesällen Johan Peter Hultstrand tillkommit och fattat med sine händer omkring Sandströms lif, samt att under den brottning, som derunder emellan desse personer uppstått, har Sundman flere gånger stött Sandström med handen för ansigtet, så att blod vid munnen visat sig, derefter alla tre fallit omkull öfver en säng, och att sedan de derifrån uppstått samt Sandström aflägsnat sig, hafva Sundman och Hult-

strand utfarit i svordomar och i verkstaden åstadkommit buller; aflidne Inspektoren Hans Öhrlundt ogifta dotter *Anna Öhrlund*: att efter det Gesällen Sundman vid förutnämnde tillfälle under svordom yttrat hotelse, att han skulle hämnas på Sandström, för det denne från verkstaden afvisat 2:ne personer, som efterfrågat Sundman, har Sundman, då Sandström i verkstaden infunnit sig, gått fram emot honom, hållande ett trädstycke i handen samt förebrått honom för det han bortvisat de på besök komne personerna; att då Sandström, i anseende dertill att Sundman vägrat åtlyda Sandströms befällning att lemna trädstycket ifrån sig, utan i det stället svängt detsamma framför Sandström, fattat Sundman i håret och slagit honom en örfil, har Sundman fattat Sandström vid dess rockkrage samt flere gånger med handen stött Sandström under hakan och för munnen, och att, då Gesällen Hultstrand dervid tillkommit och bakifrån fattat Sandström om lifvet, hafva alla tre fallit omkull, hvarefter vittnet, sedan Sandström uppstått, funnit, att hans ena läpp varit svullen; samt StolmakareLärlingen *Carl Gustaf Engström*: att, sedan Gesällen Sundman vid förutnämnde tillfälle blifvit af någon underrättad derom, att Sandström från verkstaden aflägsnat 2:ne personer, hvilke der infunnit sig och efterfrågat Sundman, har denne fattat uti ett trädstycke och burit detsamma uti förstugan, under yttrande, att han ville förvara detsamma derstädes till dess Mästaren anlände hem, och att då Sandström derefter infunnit sig i verkstaden,

har Sundman inhämtat förutnämnde trädstycke och, under uttryck till Sandström, att Sundman skulle betala Sandström för det han från verkstaden utkört personer, hvilka infunnit sig att besöka Sundman, kastat trädstycket framför Sandström, samt, när Sandström tagit Sundman vid håret, med handen stött Sandström för bröstet och fattat uti hans påhafde kläder, dervid Gesällen Hultstrand tillkommit, då under brottnings alla tre fallit omkull öfver en säng, efter hvilket fall Hultstrand skall tilldelat Sandström minst 2:ne slag med handen i ansigtet, äfvensom Sundman, under det han qvarhållit Sandström i sängen, yttrat sig sålunda: *Jag skall lära dig svingel*, och gifvit Sandström flere slag med handen för munnen; utöfver hvilket allt ej allenast nyssnämnde vittnen, än äfven afhörde Optiske Instrumentmakaren *Gustaf Petersson* samt Hall- och ManufacturSnickaren *Johan Gustaf Bolin* på deras ed tagit, att Gesällerna Sundman och Hultstrand, efter berörde upptråde uti Sandströms verkstad, der äfven Gesällen Anders Larsson Wallén varit tillstädes, sönderslagit hyfvelbänkar och verktyg, samt synbart af arghet och ilska, under buller, låtit sig undfalla hotelser och vanvördige ord emot deras Mästare; Fördenskull och som Gesällen Sundman, hvilken, lika med Hultstrand, erkänt allt hvad BoktryckeriKonstförvandten Hultberg omvittnat, icke kunnat bestrida, att ju han vid tillfället varit af starka drycker öfverlastad, dömer Rätten dem, Sundman och Hultstrand, den förstnämnde, hvilken så mycket heldre måste anses hafva af uppsåt burit hugg och slag å sin Mästare, som Sundman lä-

tit förut hotelser sig undfälla emot Mästaren, att, jemlikt 15 Cap. 2 och 9 §§. MissgerningsBalken samt Kongl. Förordningen af den 24 Aug. 1813, för nyssnämnde förbrytelse och fylleribrott, i ena bot straffas med 36 par spö, tre slag af paret, och derefter inför Rätten göra Snickaren Sandström offentlig afbön, samt Hultstrand, hvilken bevisligen ej slagit hemälde sin Mästare, men dock i så måtto satt sig upp emot honom med hot och åthäfvor, att Hultstrand fattat Sandström om lifvet och vållat att han, under den brottning som emellan Sandström, Sundman och Hultstrand uppstått, kommit att falla omkull, att, jemlikt 4 och 9 §§. nyss åberopade Capitel och Balk, umgälla sin förbrytelse med en månads fängelse och derefter göra Sandström offentlig afbön; men då Hultstrand emot sitt bestridande icke finnes vara fullligen öfvertygad, att vid tillfället hafva varit af starka drycker öfverlastad, varder han ock från ansvar för berörde angivelse frikänd; Och emedan under ransakningen emot Gesällen Wallén full bevisning ej förekommit, att han uti ofvannämnde Sundmans och Hultstrands brottslighet deltagit, eller att Wallén emot sin Mästare, Snickaren Sandström, sig förbrutit; ty blifver Wallén från ansvar i berörde afseende frikänd, hvadan han kommer att genast på fri fot ställas.

Förutstående Utslag blef för vederbörande, åter kallade, afkunnadt, hvarefter den underrättelse lemnades dem, att den, som deröfver vill klaga, må ingifva besvär till Kongl. Maj:ts och Rikets Högloff. Svea Hof-Rätt, sist före klockan 12 å 15:de dagen härefter, som, denne oräknad, i anseende till mellankommande Helgedag, blifver Måndagen d. 8 nästinstundande November.

Gesällen Sundman gaf missnöje tillkänna öfver det afkunnade Utslaget; hvaremot Hultstrand dermed förklarade sig nöjd, äfvensom Actor yttrade, det han ej ville klaga öfver Utslaget, i hvad det rörer Hultstrand.

Vederbörande bortgingo och Sundman samt Hultstrand återfördes till häktet.

Ar och dagar som ofvan.

På Rättens vägnar,
Arv. Wilh. Lalér.

